

et, quod cognoscitur, sed tantum rationem mediis, quo concurrit objectum, quod cognoscitur: alteram, qua se habet ut quod, seu, qua immediata cognoscitur tanquam objectum immemoratum, & mediante ea objectum ultimatum; atque haec vocatur species impressa objectiva. Aliquis similitudo rei hujus potest definiari ex speciebus visivis, quae, si immediatè incidant ab objectis in oculum, se habent ut quo: si vero per vitra optica, vel per cameram, ut vocant, obscuram, prius immittantur in chartam, vel telam, in qua sustinunt, & eam quasi piemant aliquam imaginem faciunt, habent se ut quod, & dicuntur species objectiva; quia ipsa constituent aliquod objectum, in quod immediatè visus tendit, & mediatè tantum in objectum, à quo species primò fuerunt emissa. His notatus

225. Dico 1. Possibilis est species impressa DEI, non quidem objectiva, seu se habens ut quod, sed tantum se habens ut quo, ita S. Bonaventura, Suarez, Vasquez, Valentia, Atraga, Rhodes, Platelius, Gormaz, Ulloa, & alii plures. Prob. conclusio. Non apparet ulla implicatio in tali specie: ergo est possibilis. Confirm. Possibilis est species expressa DEI: ergo etiam impressa. Ant. prob. Visio intuitiva DEI est talis species; quia est similitudo expressa DEI, quam dum in nobis habemus, similes DEO suo modo sumus, iuxta illud 1. Joan. 3. v. 2. Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam vidēbimus eum, sicuti et. Unde S. August. 1. q. de Trinit. c. ii. in quantum DEUM novissimus, similes sumus. Similiter habet 1. 15. de Trin. c. 16. Et ratio est, quia per visionem beatificam intellectus sibi formaliter representat DEUM, sicuti est: ergo habet in se formalem ejus representationem, quae est ipsissima species expressa.

Confirm. Est inegabile, quod visio intuitiva DEI sit aliqua representatio, vel imago intentionis DEI: ergo etiam non implicat aliqua creata representatio, vel imago virtualis DEI, seu productiva imaginis expressae: haec autem est species impressa, salem reipsa, & quad virtutem, quidquid sit de questione nominis, an dicenda sit species impressa, quae tamen ipsa appellatio nulla ratione potest ei negari. prob. etiam conf. si possibilis est species formaliter, & expressa DEUM representans, ut est in se, à pari etiam erit possibilis species virtualiter, & ut ita dicam, imprevisive representans DEUM: certè disparitas assignari non poterit, ut magis patebit ex solutione objectionum.

226. Dico 2. Defacto tamen probabilius non datur species impressa DEI, sed visio beatifica fit sine illa, ita communis cum S. Thomas 1. p. q. 12. a. 2. Prob. Ipse DEUS est objectum summè intelligibile, intimè præsent, & applicatum potentia: ergo potest immediate concurrens fine specie vicaria sui, non tantum ut causa universalis (qualis est respectu omnium actionum creaturarum) sed etiam ut particularis: ergo ita concurrens prima conf. probatur ex eo, quod nihil deficit ad concursum particularem immediatum, ut magis patebit ex solutione objectionum. 2da prob. ex eo, quod id, quod potest fieri paucioribus, non debet fieri pluribus. Confirm. Visio intuitiva DEI est vitalis supernaturalis intuitiva expressio, vel representatio DEI: sed nihil horum exigit speciem: ergo non debet dari.

prob. min. Vitalitas habetur ab intellectu: supernaturalitas habetur à lumine gloria (de quo paulo post) hoc enim intellectum, per se naturaliter impræportionatum, ad visionem DEI elevat: reliqua habentur à DEO immediate se revolante, & intellectui intentionaliter se uniente &c. ergo.

227. Ob. 1. contra. 1. conclus. S. Thomas 1. p. q. 12. a. 2. in corp. negat essentiam DEI posse videre per creatam aliquam speciem; quia, ut ex D. Dionysio addit. superiori, non possunt cognosci per similitudines, seu species inferiores: ergo. Confirm. Species impressa debet esse ejusdem ordinis cum objecto: sed species creata non potest esse ejusdem ordinis cum DEO: ergo. Resp. dist. ant. negat posse videri essentiam per species objectivas, seu habentem se ut quod. conc. ant. negat posse videri per speciem se habentem tantum ut quo. neg. ant. & conseq. Rationes S. Doctoris ibi allatae aliud fanè non probant; nam probat suam sententiam ex eo, quod species creatura non sit ejusdem rationis cum DEO, quod non sit suum esse ut DEUS, quod non sit incircumscripibile DEUS &c, atqui ad speciem impressam, tantum se habentem ut quo, non requiritur, ut sit ejusdem ordinis cum objecto; nam species impressa ut quo, quam habet Angelus de anima rationali, non est substantialis, nec rationalis, aut vivens &c.

228. Unde S. Doctor non est censendus negare, esse possibilem speciem impressam DEI ut quo: sed tantum alteram se habentem ut quo, seu objectivam; haec enim videtur debere esse tam perfecta, ac objectum; cum in ea videatur objectum tanquam in simili, ita, ut eam intendo censeatur quis intueri ipsum objectum si enim non ita se habet, oriretur cognitione tanquam abstractivæ; & sic species per vitra in telam immixta, & ibi silentes, forte dici possunt esse aquæ perfectæ, ac color objecti, quem representant (nam non representant substantiam objecti; haec enim non videtur) præfertur in sententia eorum, qui colores à lumine modificate non discernunt. Si autem haec species non ita se habent, non erunt strictè locando species objectiva: hinc superius n. 224. dixi, aliquam similitudinem ex is definiū posse, ut liti philosophice filum præciderem.

229. Ad conf. dist. ma. debet esse ejusdem ordinis species ut quod conc. ma. tantum ut quo. neg. ma. & dist. sic. mi. neg. conf. sensus distinctionis patet ex modò dictis. Idem respondet, si objiciatur, speciem impressam debere esse ejusdem immaterialitatis cum objecto. Dices. Species impressa debet adæquare objectum in ratione cognoscibilis: sed nulla hoc potest respectu DEI: ergo. Resp. neg. ma. sicut non debet ita objectum adæquare species expressa. Quidam dicit, species expressa creaturarum debere adæquare sua objecta; quia debent manifestare gloriam sui Creatoris tantum, quantum possunt: sed hoc etiam non videtur verum; cum non debeant eam gloriam species qualibet ita manifestare, modo aliquo ita manifestent: at nullæ species DEI debent id facere; quia nullæ debent creature (DEUS is ut non potest) manifestare DEUM, quantum cognoscibilis est; quia DEUS à creatura comprehendendi non potest.

230. Dices 2. Species expressa, seu visio

creata

creata DEI habet, unde limitetur: at species impressa non haberet, unde limitaretur: ergo non est paritas. prob. ant. illa limitatur ab intellectu, & lumine creato, principiis limitatis: haec procederet à DEO, principio illimitato: ergo. Resp. cur ergo lumen gloria non sit illimitatum; cum etiam procedat à solo DEO: in forma, neg. 2. p. ant. ad prob. neg. conf. Species impressa procederet à DEO liberè operante; & et claram, ab hoc plurimos effectus limitatos procedere: in modo sunt omnes creature, à solo etiam DEO producita.

231. Ob. 2. DEUS est per se jam sui ipsius intelligibilis: ergo non potest dari alia per speciem. prob. conf. Non potest dari alia lux lucis, nec albedo albedinis: ergo neque alia intelligentia intelligibilitatis. Confirm. Quia DEUS est ipsa intelligentia, non potest fieri per aliud intelligentem: ergo, quia etiam est ipsa intelligentia, non potest fieri per aliud intelligibilem. Resp. dist. ant. est intelligibilis sui respectu creaturæ, necessaria proxima. neg. ant. est tantum necessaria remota, & liberè proxima. conc. ant. & neg. conf. ad prob. om. ant. dist. conf. non potest dari intelligibilitas alia intelligibilitatis proxima, conc. ant. intelligibilitatis tantum remota. neg. ant. & conf. DEUS unique non necessario debet intelligi, vel intuitivo videri ab omnibus, quibus est praefens in intellectu; alia debet etiam videri à dammatis: unde tantum ex se est remota intelligibilis, seu est objectum visibile à creatura, cui se vult liberè ita videndum præbere. Jam hoc potest facere dupli modo, vel adhibendo speciem vicariam sui, vel immediate seipsum intellectui, non quidem physicè, sed intentionaliter uniendo, qua ratione deinde supplet ipse officium speciei sicut potest creatura dare potentiam producendi actum charitatis, vel cum habitu, vel ut ipse supplet defectum habitus per omnipotentiam specialiter applicatam. Quod spectat ad lucem & albedinem, dubium est, quod dicitur; quia lux & albedo possunt intendi per additionem novorum graduum. Dein

232. Non est paritas inter lucem seu albedinem, & intelligibilitatem DEI: quia illa sunt forma necessaria, & tribuant suum effectum formalem necessario objecto capaci, cui per unionem insunt: at non ita intelligibilitas DEI; in modo hoc ex se non insunt ulli creatura, etiam per lux gloria elevaræ, eo modo, ut reddit eam immediate potentem intelligere; nam physicè ei unita non est (quangam nec hoc ex se sufficeret) nec etiam intentionaliter; quia ad hoc non sufficit intima penetratio, sed requiri, ut DEUS immediate velit supplerre officium speciei: quod potest liberè facere, vel omittere. Ad conf. neg. ant. haec enim non est ratio formalis; quia etiam DEUS intelligatur formaliter potens intelligere, nondum formaliter intelligitur intelligere in actu secundo absque concurso objecti &c. Unde ratio completa hujus rei est; quia DEUS est intelligentia necessaria, immutabilis, & imperfectibilis: & hinc non potest intelligere, nisi per actionem sibi identificatum, ad quem nihil aliud potest concurrens, vel in eum influere, ut est per se clarum. Hac ratio quidem probat, quod etiam DEUS respectu sui non possit esse intelligibilis per aliquid distinctum: at

233. Ob. 3. Species debet necessario supplerre defectum praefientis objecti: sed hoc non potest species DEI: ergo. Confirm. Species debet esse indiferens, ut repræfentat objectum existens, vel non existens: atque species DEI non potest ad hoc esse indiferens: ergo. Resp. dist. ma. debet supplerre defectum praefientis tantum physicæ, neg. ma. praefientis intentionalis, hoc est, completing proxime cognoscibilitatem objectivam, ut potentia intellectiva possit immediate circa objectum elicere suum actum. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Jam diximus, DEUM non esse necessario ita intentionaliter unitum, praefientis, applicatum (qua voces hic id significant) sed id liberè posse facere, vel per se, vel per speciem sui vicariam. Ad confirm. neg. ma. qua probati non potest, praefientis de specie ad intuitivam cognitionem requisita.

234. Ob. 4. Species necessario producuntur ab objectis: atque species DEI non producuntur necessario: ergo non est possibilis. Confirm. Species debet esse connaturale principium actus, ad quem ordinatur: species impressa DEI non est tale principium: ergo. prob. mi. Non est connaturalis intellectui, qui jam est sufficienter elevatus per lumen gloria: in modo hæc species est contra inclinationem intellectus; quia huic connaturalius est producere visionem fine specie: non est connaturalis DEO, qui connaturaliter influit immediate per seipsum: non ipsi visioni; quia etiam connaturaliter producitur à DEO, vices speciei supplente: ergo. Resp. neg. ma. Licet objecta crea ta id necessario faciant, non sequitur, id necessario debere facere DEUM: sicut etiam illa saepe non possunt impedire suam cognitionem intuitivam, quam DEUS semper impetrare potest.

235. Ad confirm. dist. ma. debet esse principium connaturale, hoc est, connaturaliter determinate requiritum. neg. ma. indeterminate requiritum, connaturaliter tamen influens ad actum ex suppositione, quod existat. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. ad prob. dico. specimen sensu allata distinctionis fore connaturalem actum, si DEUS eam nonnulli supplere; quia etiam per lumen gloria sit sufficienter ei provisum ex parte potentie; tamen nondum est ei sufficienter provisum ex parte objecti; nam potentia sola, quamvis completa, nequum potest se sola producere actum, seu cognitionem, sed debet concurrens objectum vel per se, vel per speciem; unde cum in casu nostro DEUS non vellet per se immediate loco speciei concurrens, species est actui connaturalis: neque etiam ullo modo est contra inclinationem intellectus: quoniam tamen est supra ejus inclinationem, hoc est, supernaturalis, sicut etiam ipsum lumen gloria.

236. Ob. 5. Species creata magis distat à DEO, quam species sensibili à re spirituali: sed per speciem sensibilem non potest cognosci res spiritualis: ergo neque per speciem creata DEUS. Resp. ret. arg. Intellectus, & voluntas creata magis distat à DEO, quam lapis à leone: sed lapis ita distat, ut non possit cognoscere, vel amare leonem: ergo neque intellectus creatus potest cognoscere DEUM, nec voluntas eum amat.

te;

re; quod est falsissimum. Informa potest primò negari consequentia; quia syllogismus clarè habet 4. terminos. diff. tamen ma. diffit magis in ratione entis: conc. ma. in ratione potentis producere cognitionem intuitivam DEI. neg. ma. & conc. mi. neg. conseq. In his non attenduntur proportio in ratione entitatis, sed proportio producentis, & producibilis.

237. Ob. 6. Implicat, ut creatura supplet concursum DEI physicum, quo hic influit in omnes creature: ergo etiam implicat, ut creatura supplet concursum DEI objectivum, quo influit in visionem sui intuitivam. Conf. Accidens subjectivum, hoc est, tenens ex parte subjecti, debet perficere subjectum: ergo etiam accidens objectivum, seu tenens ex parte objecti, debet perficere objectum: aqua nulla species creata, qua est accidens objectivum DEI, potest perficere DEUM: ergo non potest dari. Resp. neg. conf. Concursum illi physicus simulaneus convenit DEO tanquam causa prima, cuius perfectio necessaria est, esse ens, sine quo non concurrente nihil possit produci, & a quo omnia immediate dependant, ut solet ostendti, quando de hac questione agitur: concursus autem objectivus nullo modo est talis; quia etiam hoc non datur, tamen omnia à DEO tanquam primâ causâ dependent: sed hic influxus se habet, ut influxus productivus aliarum creaturerum, in quas DEUS se solo influit, quando potest permittere, ut creature etiam influenter, & producent, e.g. quando Christus se solo produxit vinum in Cana Galilea, quod idem, falem in aliis circumstantiis, potuisse produci a vite. Ad confirm. neg. conf. Accidens se tenens ex parte subjecti recipitur in subiecto tanquam aliqua forma, & hinc perficit subiectum: accidens se tenens ex parte objecti non recipitur in objecto, adeoque nec debet istud perficere. Nec facilè credam, quod species ab objectis emissa perficiant intrinsecè objecta.

238. Ob. 7. contra 2. conclus. Gratia est quasi natura in ordine superius, & exigit connaturaliter principia intrinsecâ actuum, non autem concursum DEI extrinsecum: ergo exigit speciem DEI impressam. Confirm. Species est causa univoca: concursus DEI in actu primo, seu omnipotencia DEI, est causa equivocâ: ergo convenientius admittit species. Resp. dicit. ant. Gratia exigit principia intrinsecâ, quae se tenent ex parte potentia, conc. ant. quae se tenent ex parte objecti. neg. ant. & conf. Si gratia etiam in parvulis exigit habitus fidei, charitatis &c. ac non exigit species, nec DEI, nec aliorum objectorum supernaturalem: & tamen non est in parvulis in statu violento. Ad confirm. neg. conf. Jam aliunde debet admitti concursus simulaneus DEI tanquam causa equivocâ: unde potest etiam admitti concursus ejusdem tanquam objectu. Nec est verum, quod semper debeat assignari causa univoca effectui; cum milieni proveniant à causis equivocis: sed hoc tantum communiter admittitur, quod, si aliunde ostensum sit, adfelle cauam univocam, huic præ causa equivoca attributus effectus.

239. Ob. 8. In hac vita cognoscitur DEUS per species: ergo etiam in altera. Confirm. Species DEI saltem connaturalius influeret in

visionem, quam concursus DEI objectivus: ergo probabilitas datur species. Resp. neg. conf. In hac vita DEUS cognoscitur tantum abstractive, quod est formaliter cognosci per species alienas, adeoque debet cognosci per istas: at inaltera cognoscitur non in alio, nec per species alienas; sed immediate in se ipso: unde non est paritas. Ad confirm. neg. ant. Ut jam dictum, neque intellectui, neque gracie, neque actu est magis connaturalis species, quam concursus DEI: ergo est in libera potestate DEI adhibere modum producendi visionis, quem velit.

240. Ob. 9. Ut objectum possit cognosci, debet intentionaler uniti potentiae: atque DEUS non unitur per se intentionaler intellectui creato: ergo debet uniti per speciem: adeoque haec est necessaria. Resp. neg. mi. Intentionaler DEUS unitur sufficienter 1. eo quod sit prefens per imminutam, & sic sine specie praesente evitatur actio in dilatans; si tamen omni modo absentia non possint cognosci, quod forte non possit sufficienter probari. 2. quia DEUS supposito lumine glorie est intelligibilis, & vicissim ei intelligendo est proportionatum intellectus creatus 3. quia DEUS est paratus ad præstandum omnem influxum, quem præstaret species, si efficeret: nec vult suam intelligibilitatem, aut omnipotentiam à concursu impedi. Nec dicas, animam humam non posse immediate scipiam, dum adhuc est in corpore, cognoscere, eo quod non sit sibi intentionaler unita; nam si hoc non potest, ratio est defectus proportionis; nam in hac vita anima nil potest cognoscere independenter aphantasmate, adeoque non potest aliquippe spirituale immediate in se cognoscere: potest autem post mortem cognoscere seipsum immediate sine specie realiter distincta, ut defacto se cognoscunt Angeli ex S. Thomas, p. q. 56a. 1. in corp. Suarez, & pluribus aliis.

241. Ob. 10. DEUS non potest immediatè concurrere ad amorem sui sine prævia cognitione: ergo neque ad cognitionem sui sine prævia specie. Confir. 1. Si DEUS ageret officium speciei, sequeretur, quod Beati omnes aqualem visionem haberent: hoc admitti non potest: ergo prob. ma. haberent omnes potentiam aquæ proportionatam, & tandem speciem: ergo. Confirm. 2. Essentia DEI non potest esse species trium Personarum; quia eas non representant: nec Personæ possunt esse species lori; quia agentes particulariter ad extra: ergo debet adfelle alia species creatura. Resp. neg. conf. Ratio pro veritate antecedentis est: quia voluntas non potest ferri in omnino incognitum: nulla talis ratio est pro veritate consequentis. Ad 1. confirm. neg. ma. ad prob. neg. ant. Inprimit non haberent aquale lumine, adeoque non haberent potentiam aquæ proportionatam: deinde, licet haberent eandem realiter species, non haberent tandem eadem modo concurrentem; DEUS enim exercet officium speciei liberè, adeoque cum uno Beato concurredit ad visionem perfectiorem, quam cum altero, & cum nullo ad infinitum.

242. Ad 2. confirm. om. ant. neg. conf. Potest item DEUS Trinus & Unus influxu objectivo communis omnium Personarum immediate influere in cognitionem sui, sicut juxta adversarios potest producere speciem creaturam sui, quia Persona

Persona ultra particularem habeat influxum, sed omnes tres simili. Si dicas, saltē explicari non posse, quomodo una Persona sine altera videri possit absque specie; Resp. defacto per visionem beatificam videri semper omnes tres. Si difficultatem transferas ad alium casum possibilem, quem admisimus supra afferendo, posse per aliquam visionem beatificam videri DEUM tantum ut Unum. Resp. etiam hoc fieri posse: cum tota Trinitas possit influxu communis objectivo concurrere ad visionem unius tantum persona: quia potest ex parte potentie, ut habitus fidei, cui in patria succedit, & gratia ei tribuerent alia prædicata propria speciei; sed etiam illa omnia suppet. Nec dicas, lumen glorie debere esse similitudinem DEI, consequenter speciem; cum alias intellectum ad visionem juvare non posset. Resp. enim neg. ill. Sicut habitus fidei, licet non sit similitudo objecti crediti, tamen potest intellectum juvare ad actum fidei, ita potest lumen ad visionem; nam intellectus est potentia affinitativa causaliter, seu produciva representationis similes objecto, & talis concilia est etiam lumen glorie, consequenter intellectum quam optimè potest juvare.

ARTICULUS VII.

244. **L**umengloria ex communi Theologorum acceptance est habitus insitus, seu qualitas quedam supernaturalis, stabilis, ad eliciendam visionem DEI deserviens: nam sicut in via dantur habitus virtutum, & inter hos etiam habitus fidei, elevans intellectum ad DEUM abstractive cognoscendum, & credendum, ita in patria datur habitus luminis glorie, elevans intellectum ad DEUM intuitivum videndum. Hoc lumen glorie tanquam habitum adfruxerunt S. Thomas 1. p. q. 12. a. 5. Albertus, Petrus de Tarantula, & alii antiquissimi Theologi, ut recte ait Capreolus in 4. dis. 49. q. 4. a. 3. Posthos deinceps Concilium Vienense in Gallia celebratum circa annum 1311. in Clementina: Ad nostram de hereticis quinto loco dammat hanc propositionem Beguardorum & Beguinarum: Quod quelibet intellectualis natura in seipso naturaliter est beata: quodque anima non indiget lumine glorie ipsum elevante ad DEUM videndum. Sed et beate frumentum. Post hoc Concilium autem Theologi communisimè, & recentiores omnes lumen glorie ita explicitant.

245. Dico 1. Datur in Beatis hoc lumen

glorie. Prob. 1. auctoritate Concilii Vienensis modò adducta. Quamvis autem quidam dicxerint, Concilium non determinasse, quid per lumen glorie intelligentum sit, an tantum DEUS supernaturaliter concurrens, qui etiam in Scripturis quandoque vocatur *Lumen*, an ipsa visio, an habitat quidam, vel tantum auxilium transiens, ut videtur est apud Suarez in 1. p. trist. 1. l. 2. c. 14. tamen non est credibile, Concilium eam rationem aliter intellexisse, quam intellexerint Theologi, qui illud præcesserunt, ut recte arguit Capreolus supra citatus. Accedit gravissima auctoritas Theologorum, exceptis paucissimis, in hanc sententiam contentientium: accedit inutile per, quod nulla proflus sit ratio, verba Concilii alio in sensu, quam tum communiter usitato accipiendi. Confirm. Gratia habitualis non tantum in via, sed etiam in patria, est quasi natura in ordine superius: ergo sicut in via ad elevandam potentiam naturalem, ut possit elicere actus supernaturales vis, exigit non concursum aliquem transeuntem, & extrinsecè elevantem, sed intrinsecos stabiles habitus, ita exigit in patria habitus ad elevandam eandem potentiam, ut possit elicere actus supernaturales patricie; cum autem ad actum visionis beatificae non serviat habitus fidei, ut omnes satentur, sicut servire tamen potest habitus caritatis ad actus amoris in celo elicendos, exigit gratia, ut Beato conferatur stabilis, & intrinsecus habitus, seu lumen glorie ad eliciendam beatificam visionem.

246. Dico 2. Lumen glorie est quidem necessarium, non tamen indispensabiliter, ad visionem DEI, sed potest suppliri per speciale concursum omnipotentie DEI extrinsecè elevantis, ita communisimè nostri. Prima pars conclusio sufficienter probata est à n. 179. quando probatum est, quod nulli intellectui creato sit debita, vel connaturalis visio clara DEI, adeoque nullus earum suis viribus solis possit producere: sed sicut ad eliciendos actus supernos indiget habitus, vel alio auxilio, ita etiam ad visionem indiget lumine glorie, vel alio auxilio, de quo in 3. concl. Secunda pars iterum est omnium nostrorum cum S. Thomas in 4. dis. 49. q. 2. a. 7. ubi ait: Potest miraculosè fieri, quod divina virtute aliquis intellectus non habens nisi dispositiones via eleveretur ad videndum DEUM per ejusmodum: inter has autem dispositiones non est lumen glorie. Rursus q. 10. de veritate a. 11. in corp. ait de DEO: Potest mentem humanam ad hoc perducere, ut Divina essentia unitur in statu vie, modo illo, quo mutant fibi in patria finis hoc, quod à lumine glorie perfundatur.

Prob. ratione. Alii habitus e.g. charitatis vel fidei possunt in peccatore vel infidei suppliri in ordine ad eliciendos actus horum habituum per speciale concursum omnipotentie, ut communiter nostri docent, & sic meritò potest supponi: ergo etiam potest suppliri lumen glorie in ordine ad eliciendam visionem DEI. Confirm. Etsi lumen glorie non possit suppliri in ordine ad denominationem illuminati lumine glorie, cuius est causa formalis, que suppliri non potest per aliam causam: potest tamen suppliri respectu alterius denominationis, scilicet producentis visionem DEI, cuius non est causa formalis, sed tantum causa efficiens non vitalis, que causa efficiens non vitalis semper potest suppliri ab omni-

omnipotencia, ut patet inductione: ergo.

247. Dico 3. Lumen non producit se solo visionem beatificam, sed etiam intellectibus creatus partialiter in illam influit. ita S. Thomas, Scotus cum suis Suarez, & Noftri communissime. Probatur. Potentia naturalis influit cum graia in actus supernaturales, cognitiones & volitiones, fidei & charitatis, aut aliam virtutem: ergo etiam intellectus influit partialiter in visionem beatificam; quia nulla profus amplius est ratio negandi huic potentiam influenti, ut patet ex solutione objectionum, ant. prob. ex Tridentino *sej. 6. c. 5.* ubi expresse definitur, liberam potentiam hominis gratia libere afflentis & cooperari; hominem, licet sine gratia se ad justitiam movere non possit, non tamen nihil agere; & *Can. 4.* damnatur asevens, hominem nihil cooperari affectuendo DEO excitanti, sed velut inanime nihil agere; & sermo sanè est de actionibus supernaturales, quibus solis disponimur ad justificationem, & in quas solas gratia influit, cui homo cooperatur &c. ergo potentia naturalis etiam cum gratia influit in actus supernaturales.

248. Confirm. 1. ex S. Thoma *1. p. q. 12.* n. 5. in corp. ubi ait: *Cum igitur virtus naturalis intellectus crevit non sufficiat ad DEI essentiam vindicandam, sit offensum est, oportet, quod ex Divina gratia superaccredat ei virtus intelligendi: atque si virtus accrescat alteri needum sufficiat, planè significatur, quod prius aliqua inchoata adfuerit;* ergo, Rufus *ad 1. ait:* lumen gloria esse necessarium ad hoc, quod intellectus fiat potens ad intelligendum per modum, quo potentia fit potentior ad operandum per habitum: ergo, sicut habitus non se solo producit actum, sed etiam potentia cum ipso, ita etiam lumen non se solo producit visionem, sed intellectus cum ipso. Confirm. 2. Visio beatifica est actus virtutis Beati: ergo est actus immanens agenti, seu suo principio, ut est communis notio: ergo intellectus est principium saltem inadequatum; cum adequatum esse non possit. Et sane est imperceptibile, quod aliquis vitaliter videat per actionem, quam ipse non agit, sed tantum mortuo modo recipit. Plura vide apud Gormaz de *Beatiud.* à n. 341.

249. Ob. 1. contra 1. conclus. Omnia officia, que nos tribuumus lumini gloriae, possunt attribui species impressae: ergo non datur lumen. Resp. neg. suppositio, quod detur species talis; nam oppositum iam probavimus: & quavis etiam daretur, tamen adhuc probabilius est necessarium lumen, sicut, eti detur species de objecto revelato, tamen adhuc necessarium est habitus fidei; nam species se tenet ex parte obiecti, habitus vero, qualis etiam est lumen, se tenet ex parte potentie: & duplex hic concursus est necessarius; nam, ut habet commune axioma: *Ex obiecto & potentia oritur notitia.*

250. Ob. 2. contra 2. conclus. S. Thomas pluribus in locis docet, intellectum creatum non posse videre DEUM absque lumine gloriae, & præsertim *2. 2. q. 175. a. 3. ad 2. ait.* S. Paulus in suo raptu fuisse datum lumengloriae per modum passionis transuersis: ergo. Confirm. Si sufficit omnipotencia extrinsecè applicata ad evidendum DEUM, tunc quilibet intellectus erit extrinsecè elevatus, & quilibet Beatus videbit aequali claritate DEUM: hoc est fallsum: ergo.

prob. ma. Omnipotencia Divina est immensa, & consequenter omnibus intellectibus æqualeiter applicata: ergo. Resp. neg. conf. S. Thomas, quando videtur nobis contrarius, per impossibile non intelligi absolute impossibile, sed tantum impossibile de potentia, vel providentia ordinaria, quod alias etiam sapientia facit. Unde in nostro casu tantum vult dicere, quod sit impossibile, si DEUS se velit accommodare exigentia gratiae: & sic compontuntur inter se textus Angelici, appetentes contraria.

251. Quod spectat ad S. Paulum, potius quidem ibi Angelicus distinguere inter possibiliter abfolitam, & ordinariam: quia tamen volunt sui adversarii concedere, quantum potuit (salva sua assertione, quod scilicet S. Paulus vere viderit essentiam DEI in se, ad quod adversari omnino voleant necessarium lumen gloriae) respondit, collatum ipsi lumen gloria transuerter. De eadem possibiliter ordinaria iterum exponentius est Angelicus, quando videtur dicere, quod Sacramenta debeant per virtutem intrinsecam transuertent elevari ad cauandum gratiam. Ad confit. dist. ma. si sufficit quilibet applicatio, conc. ma. si requiritur specialis. neg. ma. & conc. mi. neg. conf. ad prob. dist. ant. est omnibus aliquo modo applicata. conc. ant. modo specialiter requiritur. neg. ant. & conf. In quo autem est specialis hæc applicatio omnipotencia, sicut dicitur infra à n. 573.

252. Ob. 3. contra 3. conclus. Si intellectus creatus partialiter influit in visionem beatificam, tunc, faltem supposito lumine gloriae, est ipsi connaturale producere visionem: sed hoc non potest dici de potentia naturali respectu actus supernaturalis: ergo. Resp. 1. retorq. arg. in actibus fidei, vel charitatis in vita, in quos juxta Tridentinum cit. n. 247. etiam influit potentia libera naturalis. Resp. 2. neg. ma. quia non intellectus, sed lumine gloria est connaturale visionem producere, intellectus autem est favor indebitus. Nec dicas. 1. Si intellectus tantum influit mediante lumine elevante, tantum mediante influit; nam resp. voces illas mediante lumine, aut similes, significare tantum interveniente seu accidente lumine, sicut in moralibus etiam interveniente quodam mediatore duo immediate pacificantur.

Nec dicas. 2. Si intellectus influit in visionem, tunc solus intellectus influit, & lumen tantum se habet per modum dispositio- nis, ut videtur voluisse Aureolus, & sequaces. Nam resp. S. Paulus *1. Cor. 15. v. 10.* scribit: *Abandonatus illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia DEI mecum.* ergo etiam gratia, qualis quod est lumen, est concusa influens, & quidem, cui principalius attribuitur actio: id quod etiam tradit Tridentinum citatum n. 247. ubi ait, nos gratia cooperari: ergo etiam ipsa, & principaliter quidem, operatur. Nec opus est, ut omnia, quæ concurrunt ad actum vitalem, sint principia vitalia; nam & species concurrunt, quæ vitales non sunt. Pariter opus non est, ut omnia, quæ concurrunt ad effectum supernaturale, sint supernaturalia; alias voluntas humana non posse influere in ultimam actum meritorium supernaturalem contra Tridentinum citat. n. 247. sufficit ergo, quod unum principium necessarium sit supernaturale: tunc

tunc enim effectus jam superat vires naturales, adeoque est supernaturalis.

253. Ob. 4. Saltem juxta nos intellectus haberet aliquam partiale proportionem ad visio- nem, sicut e. g. habet unus equus ad trahendum currum cum altero equo: sed hoc dici non pos- test: ergo. prob. mi. Hæc propositio, seu virtus est naturalis, & supernaturalis: ergo Chimarri- ca. prob. ani. Est naturalis, ut supponitur: est supernaturalis; quia potentia specificatur ab actu, qui est supernaturalis: ergo. Resp. neg. ma. Non haberet proportionem, qualem equus quia hic habet exigentiam naturalem, saltem in determinatam, ad hanc actionem, & consequenter etiam ad conpropria: sicut oculus, quia habet exigentiam ad visionem corporalem, saltem pro aliquo tempore indeterminato, habet etiam exigentiam ad lucem & species. At intellectus nullam, neque indeterminatam, exigentiam ex se habet ad visionem, sed est ipsi purus favor; consequenter neque habet exigentiam ad conpropria, sed habet tantum proportionem aliquam obedientiam, & virtutem per favorem supernum elevabilem, cum quo favore seu principio constitue- re potest unum principium adequatum.

254. Unde neque habet intellectus cum hoc actu, seu cum visione, strictè dictam con- nexione, à qua specificatur, sed puram ordinari- bilitatem, seu potentiam obedientiam, à qua non specificatur. Hinc ulterius in forma ad prob. min. neg. 2. membrum ant. ad hujus prob. iterum neg. 2. membrum ant. Sed neque sequitur ab- dum, quod ab aliis obiecti solet, e. g. quod intellectus, vel voluntas habet virtutem inchoandi salutem; cum sibi soli relatum principium naturale non possit quidquam facere, quo se positive disponat ad salutem, aut mereatur auxilium nouum, vel simile quid ad ultiorerum intentum salutis: sed, ut aliquid possit, debet expectare motum gratiae. Minus lequitur, non esse necessarios habitus, vel auxilia gratiae; prævenientes aut cooperantes, quod nulli plane verisimilitudine nobis obiecti potest, ut experienti facile constabit. Quod autem quidam opponunt, hac ratione crea- turant partialiter beatificare seipsum, distinguendam est; nam si sensus sit, quod beatificare seipsum objective, negatur; quia neque partialiter est objectum beatitudinis: si sensus sit, quod par- tialiter beatificare se effectivè, hoc est, quod par- tialiter producat suam beatitudinem formalem, concedit; quia hoc nihil est absurdum: quamvis hoc ipsum creatura non possit sine gratia & favore supernaturale.

255. Ob. 5. Virtus proxime influens debet præcontinere effectum: atque intellectus non præcontinetur visionem beatificam: ergo non est proxime in illam influens. Confirm. Juxta nos visio beatifica est minus supernaturalis; quamvis habitus e. g. fidei: hoc est absurdum: ergo. prob. ma. Habitus non dependet à principio naturali, ut sua causa: visio ita dependeret: ergo. Resp. dist. ma. virtus adequata influens debet præcontinere effectum, conc. ma. inadæquata tantum, & obedientialiter influens. neg. ma. & conc. min. neg. conf. Intellectus non est virtus adequata productiva visionis; in modo verisimilius non est causa principalis, de quo vide Gormaz de *Beati- tud.* à n. 349. ergo non debet præcontinere perf-

fectiones effectus: continet tamen intellectus aliquod prædicatum, quod non continet lumen, nec alia principia creati, nempe quod sit vitalis, & hoc potest tribuere visioni.

256. Hic obiter noto, respectu intellectus semper esse favorem indebitum, sive per lumen gloriae, sive per omnipotentiam specialiter applicatam eleverit: & neutrum ipsi esse connotare: gratia vero connaturalis esse; si detur elevatio per lumen gloriae, tanquam potentiam stabilem, quales hempe gratia, utpote quasi natura in ordine superiore, exigit ex n. 245. in hac tamen gratie exigentia DEUS dispensare potest. Ad confirm. neg. ma. loquendo de supernaturitate Theologica, de qua hic queri debet (nam, ubi excedat Philosophia, parum interest) supernaturitas enim Theologica definiuntur à conductitia ad vitam eternam, quæ major est in visione; cum hæc formaliter sit ipsa vita eterna, adeoque immediatus, & formalitus ad illam conducat, quam habent supern.

257. Ob. 6. Actio naturalis nequit attin- gere effectum supernaturale: ergo neque po- tentia naturalis. Confirm. 1. Actus bonus naturalis non potest etiam in consilio actus supernaturales mereri, seu causare aliquod premium supernaturale: ergo neque potentia physica naturalis po- test in consilio potentia supernaturalis causare physice actum supernaturale. Confirm. 2. Sicut conclusio sequitur debiliorem partem, ita & actio: ergo, si hæc producta est à causa naturali, & supernaturali, est tantum naturalis. Resp. om. ant. neg. 2. membrum ant. Sed neque sequitur ab- dum, quod ab aliis obiecti solet, e. g. quod intellectus, vel voluntas habet virtutem inchoandi salutem; cum sibi soli relatum principium naturale non possit quidquam facere, quo se positive disponat ad salutem, aut mereatur auxilium nouum, vel simile quid ad ultiorerum intentum salutis: sed, ut aliquid possit, debet expectare motum gratiae. Minus lequitur, non esse necessarios habitus, vel auxilia gratiae; prævenientes aut cooperantes, quod nulli plane verisimilitudine nobis obiecti potest, ut experienti facile constabit. Quod autem quidam opponunt, hac ratione crea- turant partialiter beatificare seipsum, distinguendam est; nam si sensus sit, quod beatificare seipsum objective, negatur; quia neque partialiter est objectum beatitudinis: si sensus sit, quod par- tialiter beatificare se effectivè, hoc est, quod par- tialiter producat suam beatitudinem formalem, concedit; quia hoc nihil est absurdum: quamvis hoc ipsum creatura non possit sine gratia & favore supernaturale.

Ad 1. confirm. neg. conf. Causa merito- ria causat effectum excitando complacentiam in DEO ob suam excellentiam, & proportionem cum præmio superiore, qualis excellentia, & propor- tio non datur in actu naturali erga premium superium: neque hinc istam proportionem aquirit per solam conjunctionem alterius actus supernaturalis. Unde tal complexo responderet quidem potest duplex præmium, unum naturale; alterum supernaturale; quia præmium potest esse di- vilibile: sed non potest ipsi correspondere præmium majus supernaturale, quæm correspone- dat alii actui supernaturali. Non ita res se habet in causa physice influente, quæ non debet influe- re ex sua excellentia, vel sublimitate, sed tan- tum juxta potentiam suam elevatam, & quidem in

in eandem actionem cum principio supernaturali; quia actio divisibilis non est: ex quo nova est dispartis inter causam physicam, & meritum cum non ut merito naturali praemium naturale, ita etiam causa naturali physica possit actio naturalis physica respondere: sed sufficit dispartis prior.

Ad 2. confirm. neg. ant. Prior est verum; quia non potest esse firmior assensus, quam sit fundamentum, cui innitur, quod est neutra praemissa seorsim; sed utraque simul: alterum est falsum; quia, modo una causa necessaria sit supernaturalis, jam actio supererat vires naturales, & est supernaturalis. Tandem ad hanc omnia responderet debet etiam adversari; quia etiam debent defendere, quod naturalis potentia non tantum pativit se habeat, sed gratiae aetere cooperetur, ut docet Tridentum.

258. Ob. 7. ex Godor. Non est idem efficere, & immediate influere: esse causam, & esse virtutem proxime influente: ergo, licet intellectus efficiat visionem, & sit causa illius, non sequitur, quod immediate instruit. prob. ant. Potest aliquid efficiere tanquam principium, ut quod, & non ut quo, potest esse causa media, potest agere per suam virtutem, e. g. juxta Thomistas substantia per accidentia: in his & similibus causibus datur efficiens, & causa, non datur influxus immediatus: ergo. Refp. om. ant. neg. conf. Causa effectus debet habere unum ex his quatuor: vel 1. mō debet identificari cum adequata, aut falso inadequata virtute productiva illius: sic omnipotens identificatur cum adequata virtute producendi omnia, oculus cum inadequata virtute producendi visionem; quia insuper requirit lumen, & species: vel 2. dō debet virtutem immediate productivam in se includere tanquam sui constitutivum: sic homo dicitur causa cognitionis; quia, eti si non omnes eius partes eam producunt, tamen homo includit in se intellectum, qui est virtus immediate productiva intellectus: vel 3. tiō debet ex se emanare illum virtutem: sic anima in sententia distinguuntur potentias ab illa emanat eas ex se, & sic dicitur causa eorum, quia à potentis immediate efficiuntur: vel 4. debet principium immediate influens ei debitum esse, sicut accidentia debentur substantiae, in cuius virtute producent aliam substantiam (alio ratio, cur aliquid non immediate influens dicatur causa, non est ex cogitabilis) aquil intellectui non debetur lumen, utpote supernaturale: minus intellectus istud ex se emanat: sed neque lumen est constitutivum intellectus: ergo nisi hic identificetur cum inadequata virtute producendi visionem (nam cum adequata identificari non potest) non potest ulla ratione dici esse causa illius, vel eam efficiere: quod tamen predicatum, ex S. Thoma & ratione, ei debere attribui probavimus.

259. Ob. ultimō. S. Thomas q. unica de virt. in com. a. 10. ad 2. docet, quod respectu eorum, que facultatem nature non excedunt, habet homo à natura non solum principia receptiva, sed etiam principia activa: respectu autem eorum, que facultatem nature excedunt, habet homo à natura aptitudinem ad recipiendum. Rursus i. 2. q. 109. a. 1. in corp. Utique autem forma induta rebus creatis à DEO habet efficaciam respectu aliquius aucti determinati, in quem potest secundum suam pro-

prietatem: ultra autem non potest, nisi per aliquam formam superadditam: ergo ad mentem S. Thomas virtus naturalis potest tantum recipere, non autem producere actum supernaturale. Refp. neg. conf. S. Thomas, prater dicta citata superius n. 248, sic ait in q. disq. 8. q. 2. a. 3. ad 4. Sicut creature inest obedientie potentia, ut in ea fiat, quidquid Creator disposuerit, ita etiam, ut ea mediante fiat, quod est ratio instrumenti: ergo mediante ipsa, tanquam instrumento, potest fieri, quidquid DEUS voluerit. Jam ad textus objectos resp. Ad 1. habet quidem homo in ordine ad effectus supernaturae principia receptiva, quibus recipiat etiam virtutem elevativam, cui cooperetur, quanvis non habeat principia activa simpliciter talia, que ex propria virtute exigant illum effectum producere, vel etiam exigant coprincipia ad actum necessaria, qualia ramen habent in ordine ad effectus naturales. Ad 2. resp. si intellectus potest per formam, vel virtutem superadditam, tunc per ipsam debet elevari; alias non ipse posset, sed tantum illa virtus: unde hic textus magis pro nobis, quam contra nos est.

ARTICULUS VIII.

260. C ertum est de fide, inaequalis dari visiones beatificas, non quidem effectualiter, seu quoad speciem, saltem in consideratione Theologica: cum quilibet visio defacto representet intuitivē DEUM Trinum & Unum: sed individualiter, & secundum magis, & minus, seu secundum intentionem, quia non mutat speciem, ita ut una visio sit intensior altera: quod idem sentendum de amoribus beatificis. Sunt autem visiones non quidem in omnibus Beatis inaequalis (cum plures infantes, post baptismum ante ultimam rationem mortui, & multi alii, habentes aequalia merita, habituri sunt visiones aequales) sed saltem in aliis: quia multi habent inaequalia merita: non tantum homines, sed etiam Angeli, sive sine ex eodem choro, & ejusdem speciei, sive non.

261. Veritas autem haec in primis defumitur ex illo Christi Joan. 14. v. 2. ubi ait: In domo Patris mei mansioe multe sunt, id est, ut omnes explicant, sunt diverse beatitudines. Rursus i. Cor. 15. v. 41. ait. Apostolus: Stella enim à stella differt in claritate: sic & resurrectio mortuorum. Florentinum etiam in literis Unionis sub finem definit, Beatos intueri clare ipsam DEUM Trinum & Unum, sicuti est; meritorum lumen dividetur aliud alio perfectius. Hinc quando Matthaei 20. omnibus operariis datur aequaliter denarius diurnus, vel per hunc intelligitur non exadem mensura, sed tantum species, ut explicat SS. Augustinus, Gregorius, Hieronymus, Thomas apud Comelium, & Theologi fatis communiter: vel sermo est de habentibus aequalia merita; quia ferias venientes defectum temporis compensarunt intensiori labore, quam exploitationem multis probare conatur Maldonatus in hunc locum Matthaei, & non rejicit Suarez in i. p. l. 2. de attrib. Divin. c. 20. n. 16.

262. Quod autem quibusdam videatur, Sanctoros, qui inferiori visione beatantur, non fore contentos sua forte, sed appetituros maiorem gloriam, & quasi invidiū uirendos contra illos, qui perfectiore visione fruuntur, oritur ex non sufficienti cognitione beatitudinis; nam, cum haec sit in amore beatifico, vel certe hunc metaphysice posse trahat, per eum autem Beati incomparabiliter plus ament DEUM, quam scipios, ejusque bonum plus, quam suum proprium; hinc ejus voluntati lubentissime acquiscent, sive ipsi majorem, sive minorum gloriam concedant. Accedit, defiderum perfectioris visionis supra merita, vel gratiam esse irrationabile, & nondordinabile, quod dari non potest in statu beatitudinis: unde plus non pertinet Beati, quam convenienter meritis, vel (si non habuerit merita, ut infantes baptizati, & mortui ante usum rationis) gratia. Huc communiter, & non inconvenienter affectur similitudo vestitus. Minor statuta non invidet majori vestes etiam maiores, quam pluris constent; quia ipsi non quadrant. Item minus efulgunt, vel minus indigens cibo non invidet alteri maiorem ciborum quantitatem. Sic etiam Beati non invidet aliis illud, quod sibi non quadraret. His positis queritur, an intellectus perfectior e. g. Angelicus, instrutus aequali lumine cum intellectu inferiore e. g. humano, elicere possit perfectiorum visionem DEI, quam intellectus humanus.

263. Dico. Perfectior intellectus cum aequali lumine non potest elicere visionem perfectiorum: ita S. Thomas i. p. q. 12. a. 6. ad 3. ubi ait, diversitate visionis futuram per diversam facultatem intellectus, non quidem naturalem, sed gloriosam. Sequuntur Angelicum Thomista, Suarez, & innumeris alii, preterea nostri. Prob. Adversa sententia non potest explicare, quomodo aequalibus meritis hominis, qui imperfectiorum habet intellectus, & Angelii, qui habet perfectiorum, reddantur aequalia præmia: hoc est absurdum: ergo, min. negari non potest; nam Florentinum, supra. 171. citatum, expresse docet, inaequalitatē præmii, seu visionis juxta inaequalitatem meritorum dari verba sunt: Meritorum tamen diversitate aliud alio perfectius. Prob. Jam maj. Si utrique, id est, homini & Angelo, daretur aequalis lumen, homo haberet minorem visionem, adeoque minus præmium: si daretur lumen inaequale, & magis homini, tunc Angelus haberet minus præmium; cum ipsum etiam lumen sit præmium, utpote magna perfectio animæ, & potentia producendi visionem. Dein videtur absurdum, quod Angelus ob perfectiorum intellectus sit deterioris conditionis, ita, ut pro aequali labore, seu merito non possit recipere tantum præmium, quantum homo, qui habet intellectum imperfectiorum. Ulterius, ut recte urget Suarez in i. p. l. 2. de attrib. Div. c. 21. n. 7. sequentur ex eadem ratione, quod perfectior voluntas Angeli habet imperfectiorum habitum charitatis: cūque habitus caritatis, & gratia habitualis servent inter se proportionem, etiam Angelus haberet minus gratia: quod est absurdum.

264. Respondent adversarii 1. non esse absurdum, quod intellectus perfectior videat perfectius DEUM; cum gratia non destruit, sed perfectificat naturam. At contra est. Hoc conciliari non potest cum Florentino supra citato. Et certe R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

visio datur ut merces Filiorum DEI habentiam gratiam, adeoque sine maiore gratia nequit maior esse visio: unde Rom. 6. v. 23. dicitur: Gratia autem DEI vita eterna: hoc est: nihil est in visione, quod non oriatur ex gratia.

Refp. 2. Maistrus cum quibusdam aliis, excusum intellectus, & consequenter visionis dari ex meritis Christi, qui tanquam effectum prædestinationis meruerit uni intellectum perfectorem, quam alteri. Sed contra. Difficiliter probari potest, Christum meruisse Angelo essentiam suam; cum haec necessaria sit, & de essentia Angeli sit, ut habeat perfectiorem intellectum, quam homo. Aliud fortè est, quod meruerit Christus, ut hic ponit Angelus, quam alius producat: sed eodem modo etiam potest dici, quod meruerit homini huic præ altero, ut existat: & sic non perfecti essentialem intellectus, sed tantum ejus productio videtur cadere sub merito Christi. Verum hoc omisso, Florentinum ait, ipsam visionem fore inæqualem ob diversa merita, scilicet accipientium mercedem: hoc autem juxta Maistrum non salvaretur; cum visio esset inæqualis etiam in habitibus aequalia merita.

265. Respondent alii 3. Angelum, & hominem habituos diversum concurredit omnipotentiæ Divina, ratione cuius detur inæqualis visio. Sed contra 1. Vt intelligitur concursus in actu secundo: & hic juxta probabilitatem sententiam est ipsa visio indistincta ab actione productiva sui, adeoque non potest esse inæqualis. Vt intelligitur concursus in actu primo: & est omnipotentiæ preparata: atqui, si est aequalis lumen, (cum perfectio major intellectus nil faciat ad rem) tunc existat: & sic non perfecti essentialem intellectus, sed tantum ejus productio videtur cadere sub merito Christi. Verum hoc omisso, Florentinum ait, ipsam visionem fore inæqualem ob diversa merita, scilicet accipientium mercedem: hoc autem juxta Maistrum non salvaretur; cum visio esset inæqualis etiam in habitibus aequalia merita.

266. Prob. conclus. 2. Potentia non agens naturaliter, sed tantum obedientialiter, non agens nisi juxta menturam principii elevantis: ergo, si hoc principium elevans est in duobus aequali, aequaliter: atqui intellectus tantum obedientialiter agit in ordine ad visionem: ergo, ant. prob. exemplis. Quamvis unum balsamum, vel oleum, sit perfectius altero, tamen non producit plus gratia in Sacramento Confirmationis, vel Extrema Unctionis nec etiam Christus, si subtiliter species melioris panis, vel vini: ergo. Confut. Si perfectio aliqua tantum se habet materialiter in ordine ad effectum, non facit hunc meliorem e. g. circinus aureus non describit meliorem circulum, quam ferreus: anima rationalis non melius videt per oculum, quam animalis: atqui

major perfectio intellectus tantum se habet materialiter in ordine ad visionem beatificam: ergo min. prob. tum ex rationibus supra jam positis: tum ex eo, quod tantum conducat ad visionem, ut potest vitaliter & intellectualiter agere: sicut scilicet anima rationalis conductit ad visionem tantum ut potens sensibiliter videre, non ut potens ratiocinari: certè plus adverfarii de intellectu non probant: ergo.

267. Ob. 1. Est innegabile, quod docti Theologi eliciunt meliores actus supernaturales fidei, quam rusticci, et si non habeant perfectio rem habitum fidei: ergo perfectio intellectus juvat ad eliciendum perfectiorem actum supernaturalem: ergo etiam potest juvare ad eliciendum perfectiorem visionem. Resp. dicitur, ant. si cetera omnia sint paria, neg. ant. si non sint paria. conc. ant. & neg. utramque confitetur. Scindunt, quod principia supernaturalia, e. g. habitus fidei, charitatis &c. conferant vires eliciendictus non tantum qualescumque, sed etiam intensos: est autem homo viator ad eliciendum vel magis, vel minus intensos: & quidem sapientissime elici minus intensos, quam posset; quia, ut ait S. Thomas 1. p. q. 62. a. 6. in corp. compositus est ex diversis naturis, ut inclinatio unius naturæ impetrat alterius impedit, scilicet ex corpore & anima. Dixi: homo viator; quia in patria Beati necessario agunt secundum totam intentionem lumen: & quia talis diversitas naturæ, ut ibidem habet Angelicus, non est in Angelo, iste etiam adhuc viator, ex mente S. Thomæ, secundum totam intentionem principiorum illorum operatus est. Quando igitur docti eliciunt meliores actus fidei, quam indocti, inde est; quia intensus operatur, tamen intra intentionem principii supernaturalem, cui, si quæ intensè vellent cooperari indocti, & quæ perfectos actus elicere possent. Eadem est ratio de actibus prudentiae supernaturalis. Advertunt tamen Suarez in p. l. 2. de attrib. Div. 21. n. 16. Tannerus disp. 2. de DEO q. 6. dub. 5. n. 10. Gorazdus de Beatitudin. n. 432. quod dicti cathe ris paribus ordinariè non eliciunt meliores actus fidei, quam indocti, sed tantum meliores actus naturales e. g. iudicia credibilitatis, vel conclusio nes Theologicas.

268. Ob. 2. S. Doctor loco modo citato ait: Rationalibus est, quod Angelus, qui meliorem naturam habuerunt, etiam fortius & efficacius ad Deum sint conversi: ergo perfectio naturæ perfectiores a. Etus supernaturales elicere potest. Confirmatur Idem S. Doctor 3. p. q. 10. a. 4. ad 2. docet, quod gradus visionis magis attendunt secundum ordinem gratia, quam secundum ordinem naturæ: ergo etiam aliquantum secundum ordinem naturæ &c. Resp. neg. conseq. S. Doctor in primis, ut jam dictum, ait, Angelos non habere diversas naturas, seu contrarias, & ideo secundum totam intentionem operari: secundum ibidem docet, quod ipsis secundum gradum naturalium data sint dona gratiarum, adeoque plura iis, qui habebant perfectiorem naturam: unde non propter perfectiorem naturam, sed propter maiorem gratiam, secundum cuius tam intentionem operari sunt, efficacius ad DEUM conversi sunt: & natura se tantum habuit negative, quatenus non contraria, aut nulli impedimentoa fuit: vel aliquo modo mediate, qua-

tenus juxta ipsius perfectionem DEUS, non quidem quasi ex debito, seu ob exigentiam illius naturalis perfectionis, sed ex suo puro beneplacito, Angelis dona grata majora concessit. Ad confit. neg. conf. Eo ipso loco S. Doctor tradit, visionem Divinæ essentia excedere naturalem potentiam: unde illud magis sumit non comparativè, sed exclusivè, sicut dicunt ad Hebreos 11. v. 27. de Moyse: *Magis eligens affligi cum populo DEI, quam temporalis peccati habere jacundatem: quam jacunditatem Moyses nullo modo, etiam tantum minori, elegit.*

269. Ob. 3. Visio Angeli habet essentialem respectum ad intellectum perfectiorem, quam visio hominis: ergo est perfectior, etiam aquale sit lumen. Confir. Visio beatifica est vitalis, & hoc prædicatum habet ab intellectu: ergo, quod perfectio est intellectus, eo perfectiorem vitalitatem, adeoque realiter perfectiorem visionem producere potest, stante equali lumine. Resp. dist. conf. est perfectior in consideratione Philosophica. om. conf. in consideratione Theologica. neg. conf. Non queritur hic, nisi de perfectiori visione in consideratione Theologica, seu in intentione, claritate &c. in altera consideratione etiam pariter perfectiora sunt Angeli merita: sed ad hoc hic non attenditur. Ad confit. neg. conf. Vitalitas visionis quidem procedit ab intellectu, sed non a solo, neque a naturaliter operante; cum enim ipsa etiam sit supernaturalis, non respondet intellectui naturaliter agenti, sed agenti obedientialiter, seu ut elevato: adeoque hic, ut naturaliter perfectior, non propterea potest perfectiorem supernaturalem vitalitatem producere.

270. Ob. 4. Complexum ex intellectu perfectiore & lumine est perfectio causa, quam complexum ex intellectu imperfectiore & eodem lumine: ergo potest perfectiorem effectum producere. Resp. dist. ant. est causa materialiter perfectio. conc. ant. formaliter perfectio. neg. ant. & conf. Hoc est: includit quidem aliquam majorem perfectionem, sed quænil conatur ad effectum nobiliorum: sic etiam complexum ex Mathematico & circino aureo: ex Sacerdote, & meliore ballano, vel oleo, est perfectius, quam si circinus esset ferreus, & oleum vilius: non tamen propterea producitur melior circulus in charta, nec melior gratia in Sacramento. Aliud est, si causa sit formaliter perfectio, e. g. calamus melius paratus, circinus magis exactus &c. at vero constanter negatur, intellectum esse causam formaliter perfectiorem.

271. Ob. 5. Intellectus naturaliter perfectior habet plures perfectiones formaliter distinctas, & ista omnes elevantur per lumen: ergo plus faciunt, quam pauciores perfectiones elevatae. Resp. 1. retorq. argum. in elevatione plurium formaliter distinctarum perfectiōnum olei, vel bal sami in Sacramento Chrysostomus, vel Extremæ Unionis. Resp. 2. dist. ant. elevantur omnes sub ratione communis intellectus, & ad operandum juxta mensuram luminis, conc. ant. elevantur sub rationibus diversis, & ad operandum supra mensuram luminis, neg. ant. & conf. Nec dicas, hac ratione fore otiosam illam maiorem perfectiōnem intellectus; nam realiter ipsissima per totam aeternitatem est occupata visione DEI, ad mensuram luminis elicienda: secundum servit ad cognoscendam perfectiōnem alia objecta naturalia.

An. & quotuplex detur Scientia in Deo.

cognoscenda perfectiōnem involvent, v. g. dolere, timere &c. & haec DEO non convenient in propria significacione, sed tantum in metaphorica, in qua duntaxat Scriptura DEO adtribuit dolorem, aut penitentiam. Regula autem, an perfectio aliqua in sensu proprio DEO conveniat, ex S. Augustino 4. 2. ad Simpliciam tota questione 2. da est ista: quando, detractis per præficiōnem formalim imperfectionibus omnibus, quæ tali perfectiōni in creaturis solent esse connexe, manet adhuc ratio significata per nomen, tanquam pura perfectio, tunc ea DEO tribuitur propriè: lecūs, si non maneat.

272. Dices. Si elevetur simul intellectus, & species naturalis, plus fit, quam si elevetur tantum intellectus: ergo etiam plus fit, si elevetur plures perfectiones, quam si tantum una. Resp. si sermo sit de visione DEI, nego suppositionem; non enim datur species DEI: & quidem naturalis est impossibilis; quia effet debita alicui naturæ, quod esse non potest. Si autem sermo sit de aliis alijs supernaturalibus circa objecta revelata in ordine ad fidem, nego paritatem; cum enim res non possit cognosci sine specie, nil possit fieri, nisi illa elevetur, adeoque utique plus fit, quam, si non elevetur: possit autem fieri visio eadem in consideratione Theologica, etiam intellectus effet imperfectior, & non tot perfectiōnes elevarentur. Hoc tamen addo: si species tantum materialiter sit perfectior, etiam proper ipsum non fore perfectiorem actum supernaturalem: si autem effet formaliter perfectio, e. g. quia effet supernaturalis de objectis alijs, vel pluribus; non erit contrarium nostra conclusio ni, si dicatur etiam actus perfectior subfeci: hoc ipso tamen erit disparitas inter speciem formaliter perfectiōnem, & inter intellectum tantum materialiter perfectiōnem. Et hæc de visione, adhuc tantum in speculo, & enigmate cognita, obscuris dicta sufficiunt, quæ DEUS det, ut ipsa eius beatissima fructione clarus intelligamus.

DISPUTATIO III.

De Scientia DEI.

273. Q uatuor in disputationem hanc veniunt Quæstiones. 1. ma. de Scientia DEI in genere, & iis, quæ per modum principiorum ad eam concurredunt, ut intellectus, species, objectum &c. 2 da de Scientia simplicis intelligentia. 3. ta. de Scientia visionis. 4. ta. tandem de Scientia media. Etsi autem longe plures sint divisiones Scientie DEI, tamen trium sicutam notitia exactior pra alia necessaria est ad capienda illa, quæ de Volumine Divinæ prædictim, aut reprobante subiungimus. Unde de his tribus suis, de aliis tamen etiam, quantum necesse erit, tractabimus.

QUÆSTIO I.

De Scientia DEI in genere.

ARTICULUS I.

An. & quotuplex detur Scientia in DEO.

274. Q uadam perfectiones creaturæ tales sunt, ut in ipsa ratione significata per nomen im-

perfectionem involvant, v. g. dolere, timere &c. & haec DEO non convenient in propria significacione, sed tantum in metaphorica, in qua duntaxat Scriptura DEO adtribuit dolorem, aut penitentiam. Regula autem, an perfectio aliqua in sensu proprio DEO conveniat, ex S. Augustino 4. 2. ad Simpliciam tota questione 2. da est ista: quando, detractis per præficiōnem formalim imperfectionibus omnibus, quæ tali perfectiōni in creaturis solent esse connexe, manet adhuc ratio significata per nomen, tanquam pura perfectio, tunc ea DEO tribuitur propriè: lecūs, si non maneat.

275. Sic, ut ibi S. Augustinus, timor DEI est perfectio in homine, non autem in DEO; quia subtractis imperfectionibus trepidationis, subjectionis, punibilitatis &c. non manet amplius ratio timoris. Contra, licet misericordia in homine conexa sit cum compunctione, seu participatione misericordia, & capacitate ad eandem &c. quia tamen, his per concepturn ablatis, manet adhuc pura perfectio, scilicet bonitas subveniens, & à misericordia liberandi alium, quæ est ratio misericordia, hac virtus DEO propriè tributur. Quare, ut ibidem Augustinus, quod aliquando in homine laudabilis est, non tale foret in DEO; non enim in DEO laudabilis effet pudor, aut verecundia, vel mutabilitas: at lumen in homine peccante. Quæritur jam, an scientia, propriè dicta, DEO attribui possit.

276. Dico. In DEO datur scientia veræ, & proprie dicta, immo omnisciencia. ita omnes Catholicæ. Prob. 1. ex innumeris Scriptura locis, e. g. Ezebier 14. v. 14. Domine, qui habes omnem scientiam. ad Rom. 11. v. 33. O altitudo divistarum sapientie, & scientie DEI. ad Colos. 2. v. 3. In quo sunt omnes thesauri sapientie, & scientie DEI &c. Consonant SS. PP. ubique. ex quibus D. Dionysius c. 7. de Divinis nominibus de DEO ait: Scire illum omnia, Scriptura testatur; nihilque Divinam scientiam fugere. Ratio autem naturalis hujus conclusionis est; quia DEUS est omniscius, ut num. 130. dictum, & ulterius patet ex eo, quod, nisi esset sapientissimus, non potuisse esse mundi hujus ordinatissimi conditor: nec posset esse ejus providentissimus gubernator, minus universalis omnium judex, nisi esset omniscius: sed nec alias scientias posset infundere, nisi eas haberet: ergo debet in DEO dari scientiam.

277. Ne autem quæstio fiat de nomine, & tribuat DEO tantum notitia omnium, non autem scientia: scindunt, quod, detractis omnibus imperfectionibus discursu, habens, qualitatibus &c. quæ scientia creata connexe sunt, manet adhuc cognitio certa, & evidens, quæ est pura perfectio, & ratio significata per nomen scientia. Quod autem Logici confundunt scientiam cum habitu discursivo, vel ipso discursu, inde est, quod agit de scientia tantum creata: SS. PP. autem, & Scriptura (quæ quantum possunt, literaliter accipienda sunt) agunt de scientia præscientia a creata, & increata. Addendum, hanc scientiam, ut digna sit DEO, debere esse perfectissimam, universalissimam, infallibilem, infinitam.

278. Collige ex dictis 1. In DEO admitti posse potentiam metaphysicam, vel logicam intelligenti, non vero potentiam physicam; haec enim

enim strictè sumpta significat potentiam, dicitur. Etiam ab actu, & ab isto perfectibilem, atque compleibilem, que DEO repugnat: at potencia logica dicitur illa, que legitimè inferitur ex actu, ut sit bona consequentia: actu intelligit, ergo potest intelligere: que consequentia etiam valet respectu DEI. Accedit, quod Scriptura, & SS. PP. saepè DEO tribuant mentem, aut intellectum, nec ab ullo metaphoricè exponantur, adeoque debeant ea dicta latenter de potentia metaphysica, aut logica accipi. Eodem modo dicendum, dari in DEO actum primum metaphysicum, vel logicum intelligendi, non verò physicum.

279. Collige 2. dō. In DEO non dari habitum propriè dictum; habitus enim non dictum faciliter quamcumque operandi, sed accidentale, & (ut distinguatur à dispositionibus) etiam facilitatibus, sed facile mobilibus) stabilem, superadditam potentiam capaci difficultatis; hoc enim intelligitur per hanc vocem: & nisi hoc intelligeretur, deberet etiam facilias videndi in oculo dici habitus, quod communissime negatur: talis autem facilias superaddita repugnat DEO, qui nec additionis, nec difficultatis est capax. Videntur etiam non dari respectu DEI motum strictè dictum; quia hoc videtur dicere respectum ad mobile, five ad motionem, qua DEO non congruit. Si autem contendas, per motum duntaxat intelligi rationem assensus, non fitigabo.

280. Lis est inter authores, an in DEO determinatio speciei impressa. Distinguendum existimo: si per hanc intelligatur complementum intellectus per modum coprincipii determinativi ad producendam speciem expressam, non datur in DEO; quia in DEO species expressa, seu cognitio absoluta est à se, & non producta ab alio: si autem intelligatur tantum applicatio intentionalis, qua objectum quolibet redditur cognoscibile, aut applicatio intentionalis intellectus, tunc admitti potest, coquid essentia DEI sit species omnium rerum. Et quia hanc admittunt, pro se adducunt etiam S. Thomam 1. part. quest. 14. art. 4. in corp. ubi sic habet de DEO: *Cum ipsa sua essentia sit etiam species intelligentiae.* Quando autem dein ibidem dicit, hanc esse identificaram cum intellectu, & cognitione, clare loquitur de identitate tantum reali. Addint, hanc perfectionem, scilicet esse intentionalem applicationem objecti, non contineri formaliter in intellectu, aut objecto; Cumqvis continetur aliqua applicatio physica, sicut voluntati absque cognitione objectum jam est physicè applicatum, non tamen intentionaleri adeoque formaliter esse distinctam. Nec obstat, quod in DEO omnia sint vitalia; nam etiam species impressa in genere potest realiter esse talis, quamvis in creatis ob limitationem suam non sit talis: sic etiam aeternitas DEI realiter est vitalis, quamvis talis non sit duratio creature. Quando autem aliqui negant in Angelis species sui ipsorum, negant tantum realiter, non verò formaliter distinctas, quales etiam tantum in DEO adstruuntur ab istis authoribus.

281. Collige 3. tiō. In DEO non dari potentiam discurrendi propriè dictam. ita S. Thomas 1. part. quest. 14. art. 7. ad 2. dicens: *DEUS non cognoscit per causam, quasi prius cognitam, esse,*

Eus cognitos: sed eos cognoscit in causa; unde ejus cognitio est sine discursu. idem sententiam Eximus, & communem Theologorum. Prob. Discursus propriè dictus est cognitio unius ex alio, seu progressus ab una notitia ad aliam, & à noto ad ignotum: hac non congruit DEO: ergo, prob. min. Ut procedatur à noto ad ignotum, neceſſe est, ut veritas consequentia nondum sit nota in antecedente; alias proceditur à noto ad aliud notum, & non ad ignotum: atqui veritas consequentia DEO semper jam nota est in antecedente: ergo, prob. min. Quasunque premissas, vel quocunque antecedens, DEUS comprehendit, & cognoscit, quantum in eo signo possunt cognosci: ergo unico intuitu in eodem signo cognoscit, quidquid ex illis vel ratione identitatis, vel ratione connexionis inferitur: ergo jam ei consequens est notum in antecedente, adeoque non discurrat ab una veritate ad alteram, sed utramque simul cognoscit. Unde, quando DRUS in sua omnipotencia cognoscit creaturas possibilis, nullatenus discurrat: sed comprehendendo omnipotentiam, simul in ipsa cognoscit omnium possibilitatem, & non primum ex illa hanc infert.

Hinc ultius modus cognoscendi Divinus est simplicissimus, & nullo modo compositivus, aut divisivus; nam compositionis, aut divisionis sunt, quando intellectus concipiens subjectum, primo intuitu nondum videt omnia, quae de illo affirmari, aut negari possunt, atque ideo progeditur ad formandos varios conceptus predicatorum, quae dein comparat cum subiecto, & vel per compositionem ei tribuit, vel per divisionem negat: quo longe sunt à DEO.

282. Questio autem hic de nomine fieri posset, an derit in DEO discrusus virtualis; ad quam Resp. Si per discrusum virtualem intelligitur tantum actus, quo unum cognoscitur in alio, vel cognitio tam perfecta, aut perfectior, quam sit discrusus formalis, datur in DEO. Si autem intelligitur discrusus virtualis strictius talis, ita ut debet etiam in illo dari progressus à noto ad ignotum, atque notitia unius presupponi, si non realiter, saltem formaliter, ad notitiam alterius, vel saltem apprehensionis unius illuminare intellectum ad apprehendendum alterum, per priorem apprehensionem nondum ita cognitum, quae deinde apprehensiones sequuntur actus virtualiter discrusus, eisque suo modo commisericatur; talis discrusus virtualis in DEO dari non potest. Et sane videtur ad discrusum virtualem plus requiri, quam tantum cognitio unius in alio.

283. Jam Scientia Divina dividitur multipli: citer. 1. mō in primariam, & secundariam. Illa est, quia DEUS cognoscit se ipsum tanquam objectum primarium: secunda, quia cognoscit objectum secundaria, seu creaturas. 2. dō in practicam, & speculativam. Prior versatur circa objectum operabile: posterior verò versatur circa objectum tantum speculabile. 3. tō. in scientiam approbatam, & simplicis notitiam. Illa videt objectum, adjuncta approbatione Divina voluntatis: ista datur, quando deest illa approbatio. Hinc quando DEUS dicitur in Scripturis aliqua nescire, recte exponit S. Augustinus libro 2. do questionum super Exodus quest. 152, dicens: *DEUS dicitur scire, que illi placent, nescire, que displaceant, non quia ignorat ea, sed quia*

non approbat. 4. id in Scientiam propter quid, & quia. Illa est Scientia effectus per causam: altera causa per effectum, vel aliud medium conexum. 5. id in Scientiam simplicis intelligentie, & visionis. Priore DEUS sic omnia possibilia quia talia, praescindendo suo modo, an existant: posteriori videt existentia pro aliqua temporis differentia.

284. Dividitur 6. id in Scientiam necessariam, & libera. Illa est, quia non potest à DEO absesse, & antecedit omne decretum liberum DEI: ut est notitia veritatis necessariarum; unde Scientia simplicis intelligentie est necessaria: at non omnis Scientia necessaria est simplicis intelligentie; nam se ipsum necessarium existentem videt DEUS necessarium per scientiam visionis. Libera est, quia potest à DEO absesse, & presupponit liberum decretum DEI actu existens: & talis est Scientia de creaturis actu existentibus. Habet ergo Scientia necessaria duo predicta, scilicet, quod non possit à DEO absesse, & quod consequenter detur ante omne decretum liberum DEI: libera verò habet duo opposita; scilicet, quod possit à DEO absesse, & presupponit liberum decretum DEI actualiter existens.

Inter has duas datur Scientia participans de utraque unum predictum, sed de neutra utrumque, scilicet, quae potest à DEO absesse, non autem presupponit liberum decretum DEI actualiter existens, adeoque est medium quoddam inter Scientiam necessariam, & libera. Et hæc est Scientia media, de qua, & Physica Prædeterminatione multe literes inter RR. PP. Dominicorum, & nostram scholam. Quidam scientiam hanc voluntate efficiunt inter Scientiam simplicis intelligentie, & visionis, quibus non nullum repugnabat; quia est quæstio potissimum de nomine.

285. Sed quæstio de re est, an etiam antiqui jam admirerint Scientiam medianam; cui respondet, eos nondum hoc nomine ufero, quamvis rem ipsam admirerint. Unde aliquando hanc Scientiam contingentium conditionalem reduxerunt ad Scientiam simplicis intelligentie, aliquando ad Scientiam visionis, prout scilicet juxta varia predicta eam considererint, vel eam cum aliis Scientiis comparaverint: scilicet, sicut crepusculum quandoque dies, quandoque nocte vocatur; quia aliud de claritate diei, & aliud de obscuritate noctis participat; hinc e. g. à viatore, qui adhuc sufficiens lucem præterat ad iter agendum, vocatur dies; at ab eo, qui legere debet, & majori luce indiget, atque ingenuibus tenebris literas difficuler discernit, vocatur nocte.

Ita Scientia media, quia est de plurimis rebus nunquam exturis, & sub ratione tantum conditionata, que nihil absolute infert, revocatur quandoque ad Scientiam simplicis intelligentie, & sic S. Thomas 1. part. quest. 14. art. 9. in corp. omnium, quæ nec sunt, nec erunt, nec fuerint (qua libet sunt etiam, quæ tantum conditionata erint, nunquam autem absolute erunt) omnium, in quam ictorum notitiam vocat Scientiam simplicis intelligentie. Quia autem eadem Scientia media non attingit res sub ratione solius possibilium, sed sub ratione existentia saltem conditionata, videtur à quibusdam aliquando reduci ad scientiam visionis, atque etiam à S. Augustino apud Angelicum 3. part. quest. 1. art. 5. ad 2. quatenus ibi plementum Tyrorum conditionat tantum futuram supponit prævisam, quod predictum proprie convenit Scientia visionis. Atque divisiones Scientia Divina, aut facile ex terminis capientur, aut hinc inde exponentur.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

286. Ob. 1. S. Hieron. in illa verba.

Mundi sunt oculi tui. Habacuc

x. v. 13. ait. Absurdum est ad

hoc DEI deducere Majestatem, ut sciat per momenta singula, quo nascantur culices, quo ror mortuantur &c. ergo DEUS non habet Scientiam rerum omnium perfectissimam. Resp. dist. conf. non habet Scientiam specialis providentie, qualiter habet de rationalibus. conc. conf. non habet Scientiam providentie universalis. neg. conf. Providentia, quam DEUS exercet post prævisionem exigentia caufarum secundarum, quæ coniuncte sunt ad aliquid efficiendum, dicitur generalis, aut universalis, non, quod non prævidet ipsi individuis: fed, quia tantum prævidet modo generali, & omnibus communis: & hanc non negat S. Hieron, nam in illud: *Nonne duo passeres esse venerant.* Matth. 10. v. 29. ait: *Parvus animalia, & vilia, abgue DEO autore non decidunt.* Et in omnibus est providentia, & que in his pertinet sunt, sine DEI voluntate non pertinet.

Providentia specialis, & particularis est, quam DEUS exercet dando plura supra exigentiam caufarum secundarum, e. g. Angelos Custodes: & hanc tantum negat S. Hieron, exerceri à DEO respectu culicis &c. quod infertur ex ipso illo loco, sic enim paulo post habet: *Ut dum potentiam ejus etiam ad ima detrahimus, in nos ipsos injuriostimus, tandem rationabilium, quam irrationalium, providentiam esse dicentes.* Ex quo ultra sit, statim esse librum, in quo dicitur, quandam Angelum nomine Tyri præfuisse reptilibus. Sic etiam intelligendum illud 1. Cor. 9. v. 9. *Nunquid de bobus cura est DEO?* De cetero Scientia infinitum non est indigna DEO; quia intellectum ejus illimitatum non impedit ab alioribus, sicut impedit intellectum creaturem limitatum.

287. Ob. 2. Aliqua vaticinia DEI non videantur impleta, e. g. subversio urbis Ninive: ergo Scientia DEI non est infallibilis. Confit. DEUS non cognoscit Chimeras: ergo non cognoscit omnia. Resp. dist. ant. vaticinia DEI absoluta, neg. ant. conditionata, & non purificata conditione. conc. ant. & neg. conf. Eo ipso, quod conditio impleta non fuerit, non debuit impieta conditionum, seu vaticinium: jam vero plures prophetæ comminatores involunt tacitam conditionem: nisi plementa, preces &c. interveniant; sicut parentes etiam solent minari liberis. Ad confit. dist. ant. non cognoscit eas, prout ab ipso cognoscibles sunt, neg. ant. alter. conc. ant. & neg. conf. Fuerit hanc questionem deducit Gormaz de DEO disp. 5. num. 288. Et num. 304. & seq. ubi negat impossibilia in se cognoscipos-

se tam à DEO, quām ab hominibus: atque, quōd nos, dum Chimeras cognoscimus, ordinariē singamus, & duo possibilia combinemus: sicut etiam privationes, & negationes concepi-
mos per modum entium positivorum, e.g. tene-
bras per modum forme nigrae: qua imperfecta
ratio cognoscit utique est remota à DEO, qui
per simplicissimum actum cognoscit, & negat
Chimeras.

288. Bahotzer In thesibus de scientia DEI
quest. 2. art. 3. num. 37. ait, DEUM cognoscere
impossibilis, quatenus comprehendit omnia pos-
sibilitas, inter quae cum Chimera non sint, hoc ipso
est equivalenter, atque sufficienter cognoscit,
quamvis de his nec affirmativam, nec negativam
propositionem formauerit enunciet. Et hoc vide-
tur esse admentem S. Thomae 1. part. quest. 14.
art. 10. in corp. ubi ait, mala à DEO cognosci per
cognitionem bonorum; si enim habet: Cum hoc
sit esse mala, quod est privatio boni, per hoc ipsum,
quod cognoscit bona, cognoscit etiam mala, sicut
per lacum cognoscunt tenebrae. Itnde dicit Diony-
sius septimo capite de Divinis nominibus, quod DEUS
per sensum rerum accipit visionem, non
alhunde videns tenebras, quām à lumine, item 1. part.
quest. 25. art. 3. in corp. ubi ait: Id enim, quod con-
tradictionem implicat, verbum esse non potest; quia
nullus intellectus potest illud concipere.

289. Ob. 3. Si potest naturaliter demon-
strari, quod DEUS sit sciens, & intelligens, po-
test naturaliter demonstrari producio Verbi Di-
vinis hoc est falsum, ergo, prob. maj. De ratione
intelligentis est producere verbum, dum intelli-
git: ergo, si demonstratur, DEUM intelligere,
demonstratur, eundem producere verbum. Resp.
neg. maj. ad prob. dist. ant. de ratione intelligentis
focundis. conc. ant. tantum intelligentis. neg.
ant. & conf. Etiam Filius Divinus, & Spiritus Sanctus
sunt intelligentes, qui producunt Verbum. In
creatis ipsa intellectio producta est jam ver-
bum mentis, ut nostri probabiliter docent.
In Divinis intellectio absoluta necessaria, cum non
sit producta, non est verbum mentis, sed datur
aliud, scilicet Filius Divinus. Quod autem ultra in-
tellectionem illam necessarius sit terminus aliquis,
ex secunditate ad loquendū productus, non
potest ostendi ratione naturali, sed debet defini-
re sive fide.

290. Ob. 4. contra 1. coroll. Nulla intel-
lectio creata est tam pura, quām Divina: sed o-
mnis intellectio creata est tam pura, ut excludat
ut à rationem potentia metaphysica: ergo
multo magis hanc excludit intellectio Divina:
ergo etiam DEUS huc identificatus. Conf. DE-
US est purissimus actus: ergo excludit omnem
potentiam. Resp. dist. mai. hoc est, nulla crea-
ta intellectio est tam distincta ab imperfectione,
quām Divina. conc. maj. nulla est tam distinc-
ta à perfectione. neg. mai. & omniss. vel con-
cess. min. neg. conf. Etiam creata intellectio
non est realiter omnipotens, inquit nec est homo:
ergo nec intellectio Divina deberet realiter
esse omnipotens, aut DEUS. Puritas in-
tellectionis Divina p̄r̄ creata non stat in exclu-
sione realis identitatis cum pluribus perfectionibus,
sed in exclusione imperfectionum fallitatis,
obscuritatis &c. Ad confirm. dist. conf. excludit
potentiam physicam. conc. conf. metaphysi-
cam. neg. conf.

291. Dices 1. S. Thomas negat in DEO poten-
tiam. Resp. dist. negat physicam, conc. metaphysi-
cam. neg. nam 1. part. quest. 41. a. 4. ad 3. sic
habet: Non potest salvare ratio potentie in DEO,
nisi secundum modum intelligendi, & significandi
tantum. & in 1. dī. 7. quest. 1. art. 1. ad 1. ait. in
DEO est omnino idem effientia, potentia. Operatio
sed different tantum ratione. vide Gormaz de DEO
n. 214. & 216. Dices 2. Ipsa intellectus jam de-
nominat DEUM intelligentem: ergo fructu ad-
dit prædicatum intellectus. Resp. neg. ant. In
senso formalis intelligens non tantum dicit intel-
lectum, sed etiam subiectum aptum; nam si intellectus uniret lapidi, hic non esset intel-
ligens: tale autem subiectum in sensu formalis est
prædicatum intellectus, seu virtus potens intelligens.

292. Dices 3. Ergo DEUS concipitur per
modum subjecti perfectibilis. Resp. hoc jam fo-
l. 109. Dices 4. Ergo etiam in DEO
dabitur potentia existendi, quod tamen non vi-
detur admittendum. Resp. Si per potentiam tan-
tum intelligitur possibilis, non est absurdum,
talem possibilitem DEI admittere: at non po-
test concipi in DEO potentia ad existentiam, quasi
ad operationem DEI, sicut intellectus ad intel-
lectionem; quia existentia DEI non concipitur per
modum operationis, ut intellectus. Sic neque
datur potentia simili in DEO ad aternitatem;
quia nec ista concipitur per modum operatio-
nis; sed proprietas, ut risibile in homine: ne-
mo autem dicit, dari in homine potentiam ad ri-
sibilitatem, sed ad risum.

293. Ob. 3. contra 2. dām partem ejus-
dem corollarii. In DEO datur intellectus realis:
ergo etiam operatio realis: ergo etiam potentia
realis. Confir. 1. DEUS est realiter potens intelligi-
re: ergo datur in eo potentia realis. Confir.
2. Pater est principium physicum generandi
Filium, quamvis non influat in generationem ac-
tivam secum identificata: ergo etiam intellectus Divinus
potest esse principium, vel potentia physica, eti-
m non physicè influat in intellectionem. Resp. neg. conf. Per operationem realis,
seu physicam non intelligitur tantum reali-
ter existens, sed realiter producta, & distincta
à potentia, qualsis non est intellectio Divina: unde
tantum est operatio metaphysica. Hinc tex-
tus citato n. 291. S. Thomas intellectum Divi-
nam vocat tantum operationem (per quam in-
telligentia etiam metaphysica) non autem actionem;
quia per hanc intelligitur operatio physica. Ad 1. confir. dist. conf. datur potentia realis, seu
realiter existens, conc. conf. producens realiter
intellectionem distinctam. neg. conf. Ad 2. dām
confir. neg. conf. Pater non est principium physi-
cum respectu generationis activæ secum identifi-
cata: sed respectu generationis passiva, seu Fi-
liationis realiter distincta.

294. Ob. 6. Plus concipitur operationis
in DEO intelligenti, quām in DEO aeterno: ergo
operatio realis. Confirm. Ideo intellectus cre-
ata est actus vitalis; quia est operatio realis: sed
in DEO datur etiam actus vitalis: ergo etiam op-
eratio realis. Resp. omis. ant. neg. conf. Aeterni-
tas DEI communiter concipiuit, non ut opera-
tio, sed ut proprietas, sicut etiam immensitas.
Si tamen velis dicere in creatis durationem, &
ubi-

ubicationem esse operationes necessarias creatu-
re, & comparative ad has etiam concipi aterni-
tatem, & immensitatem DEI, tanquam operatio-
nes metaphysicas DEI, tunc neg. ant. quia non
concipitur plus operationis in uno, quām in al-
tero calvo; sed tantum concipitur uno operatio
vitalis, in altero non vitalis. Ad conf. neg. ma. In-
tellectio non ideal, quia est operatio realis, sed,
quia est tendentia intentionalis, effectus vitalis.

295. Ob. 7, contra 2. coroll. Omnis virtus
est habitat: sed in DEO datur virtus: ergo
etiam habitat. Confirm. Melius est operari ex
habitu, quām sine illo: sed in DEO datur: id
quod est melius: ergo. Resp. Aristoteles 7. ethic.
2. negat in DEO dari virtutem, aut virtutem: at-
tamen SS. PP. paulini DEO tribuum virtutes: hinc
dist. maj. virtus creata est habitat. conc. maj.
præscindens a creata, & increata. neg. maj. &
dist. sic min. neg. conf. Virtus præscindens
tantum dicit stabilem determinationem, se tenen-
tem ex parte potentia ad bonum, vel verum. Ad
confirm. dist. maj. melius est simpliciter, nulla
facta suppositione. neg. maj. melius est ex sup-
positione potentia imperfecta. conc. maj. &
distincta proportionaliter min. neg. conf. sim-
pliciter enim perfectus est agere per potentiam
ex se facilissim, nec capacem habitat superad-
ditum.

296. Dices 1. Stabilem determinationem ad
verum jam formaliter dicit intellectus Divinus,
ergo neque dabitur virtus intellectus in DEO.
Resp. Nisi fiat querela de nomine, & per intel-
lectum Divinum intelligatur in omni linea per-
fectissimus (quo casu erit idem, ac intellectus cum
omnibus suis virtutibus) tunc intellectus Divinus
non dicit formaliter eam stabilitatem, sed tantum
infinitam perspicaciam, & facilitatem intelligendi,
præscindens à cognitione vera, vel falsa. Dices 2.
ergo intellectus neque dicit facilitatem intelligendi.
Resp. neg. nam pertinet formaliter ad perfectio-
nem potentiae, ut ex se sit prompta in sua linea,
ut patet in potentia visiva, & pluribus aliis, que
independenter ab habitibus habent aliquam fa-
cilitatem.

297. Ob. 8. contra 3. coroll. Possimus
DEUM concepire modū ut cognitionem cause
pro priori, & deinde ut cognitionem effectus pro
posteriori: ergo possimus ab ipso abstrahere rationem discursus. Confirm. In DEO datur hic
syllogismus: si Petrus dederit auxilium ad, conser-
vet: sed istud dabo: ergo conservet. atqui hic est
discursus. ergo. Resp. neg. ant. hoc enim non
possimus facere per solam præcisionem, sed de-
bet accedere fictio, & fallitas, vi cuius cognoscitur
una cognitio illuminans ad alteram. Ad con-
firm. neg. maj. Cognitio Divina talis non est, sed
nos tantum eam ita exponimus. Ad discursum, ut
dictum, requiritur cognitio illuminans intellectum
ad inferendam aliam veritatem in premisis non-
dum cognitam: hoc autem non contingit in DEO.

298. Ubi nota, quod prima proposicio:
Si dederit Ego, non habeat connexionem cum secun-
da: dabo &c. adeoque nec ad illum illuminet: neu-
tra etiam seorsim habeat connexionem cum con-
clusione, adeoque etiam neutra ad illum illumi-
net: hinc tantum complexum ex utraque illumi-
nat hominem ad inferendam conclusionem ad-
huc ignorantem in premisis: non autem hoc com-

plexum illuminat DEUM ad inferendam conclu-
sionem ignorantem; nam DEUS cognoscendo hoc
complexum, eo ipso illud comprehendit, adeo-
que in illo, & quidem in eodem signo, cognoscit ipsam
conclusionem connexam, consequenter
hac non est illi in premisis ignota, nec tanquam
ignota potest inseriri. Ex eo autem, quod DEUS
cognoscit nosistros discursus, tam parum discurrit,
quam parum cognoscit obfuscum aut falso, dum
cognoscit nostras cognitiones falsas, aut obfu-
cas.

299. Ob. 9. contra divisiones scientias Di-
vine. Scientia DEI necessaria est simpliciter infinita:
ergo cognoscit omnia omni modo possibili:
ergo non debet assignari in DEO alia scientia.
Confirm. 1. Juxta nos una scientia est perfectior
altera: hoc est absurdum: ergo, prob. maj. Sci-
entia creature de actu bono est melior, quām de
actu malo: ergo etiam est melior in DEO. Con-
fir. 2. Saltem veritas unius scientie est perfectior
altera: quia haec constituitur ex cognitione, &
objeto, consequenter, si objectum est perfectius,
ipsa etiam veritas est perfectior. Resp. dist. ant. scientia
necessaria est simpliciter infinita in sua linea. conc. ant. extra illam subd. realiter
accepta. conc. formaliter accepta. neg. ant & dist.
etiam conf. cognoscit omni possibili modo spe-
cante ad eius lineam. conc. conf. omni prorsus
modo ad ipsam non spectante, neg. conf. Sci-
entia DEI necessaria formaliter accepta tantum
cognoscit objecta quoad praedicta necessaria,
non vero quoad contingenta.

300. Ad 1. confirm. neg. maj. nam si sci-
entia contingens est adaequate intrinseca DEO,
non est perfectior de bono, quām de malo: sicut
speculum non est perfectius, si representat pul-
chrum, quām si deformem, dummodo repre-
sentet utrumque ex parte bene, quod facit cognitio Di-
vina respectu mali, & boni. Si scientia est inad-
aequata extrinseca, iterum non est melior de uno,
quām de altero, sicut complexum ex DEO,
& creatura non est perfectius quid, quām foli-
bus DEUS, de quo num. 146. Ad 2. confirm.
sufficiens eadem responsio. Frigidè autem quid-
am contra scientiam medium objiciunt, DEO esse
tribuidas scientias integras, non medias: quasi
vero, si fedes mediis inter Petrum, & Paulum,
tantum sis dimidius homo.

ARTICULUS III.

Quale sit Objectum Scientie Di-
vine.

301. Objectum cognitionis multipliciter
dividitur. 1. in materiale, & formale. Illud est, quod at-
tingitur à cognitione: formale est motivum, propter
quod attingitur. e.g. in hac cognitione: Dies
est; quia sol est: objectum materiale est existen-
tia diei; formale vero praesentia solis: & hoc ob-
jectum formale vocatur à Thomistis primarium,
ab aliis motivum, ab aliis specifikatum. Poteat autem
esse identificatum cum materiali, ut contin-
git in veritatis, per se quoad nosnotis, e.g. To-
tum est major sua parte &c. hic enim ipsa evi-
dencia principii me movet ad ei assentendum.
Utrumque objectum dividitur in primarium, &
secundum